

Den 23 oktober 1892 döps Sven Helge Backman från Lännäs i Skorpeds församling. Han är son till Sven Svensson Backman äldre bror till min farfars mor Sara Svendsdotter född på Moran i Klaxåsen. Helges mor är Ingrid Karlsdotter från Agunnaryd i Småland. Helge är parets tredje barn och vad jag kan se så delar han inga kända gener med Ingvar Kamprad.

Sven, familjens till vuxen ålder äldst överlevande son, beslöt sig för ett karriärbyte från torpare till banvakt. Som 28-åring flyttar han i slutet av oktober 1887 till Mörsil och nästan på dagen året efter är han och Ingrid gifta.

Paret var först bosatta i Ocke för att sedan flytta till banvaktstugan i Äggen. Ocke trafikplats fanns i tidtabellen fem år innan paret bor där eller i någon anslutande byggnad. Kartan är från 1881 och när bilden tagen är okänt. Den sedan länge dåligt underhållna stugan i Äggen revs enligt uppgift 2007. Anders med fru och två barn flyttar strax innan jul 1891 till Skorped i nuvarande Örnsköldsviks kommun. Det är efter något år i Ångermanland som Sven lägger till Backman till sitt efternamn.

Det är kanske till banvaktstugan i Lännäs som Anders och Sara anländer för sitt uppdrag som dopvittnen/faddrar. Vid tiden döptes nästan alla barn i Sverige. Detta var en så gott som självklar sak. I Svenska kyrkans dokument "Dop i förändring" från 2019 kan man läsa: "1811 års kyrkohandbok avspeglar sin tid och i dopgudstjänsten finns inte längre exorcismerna med. De magiska och mystiska inslagen kring dopet och uppfattningen att ett odöpt barn som dog inte blev saligt trängdes bort under 1800-talets första hälft. Det medförde att under denna period ökade åldern på dopbarnen, trots att kyrkolagen fortfarande stadgade dop inom åtta dagar." Med en marginal om en dag var farfars far och mor enligt födelse- och dopboken på plats för sitt uppdrag. Helge döptes under en tid då dopet inte längre betraktades som "en samhällelig plikt utan tillhörde det privata. Väckelsen där flera samfund inte godkände barndopet som ett verkligt dop påverkade också barndopseden". Enligt Svenska kyrkan var i Sverige totalt 25 000 barn odöpta 1890.

Vid tiden var faddrarnas antal som mest sex stycken. De kunde vara fler eller färre, det fanns vare sig lag eller regler som bestämde antalet. Vanligt var ett eller två gifta par samt en ogift av vardera kön.

Om faddrarna inte var på plats förhindrade inte det att dopet genomfördes. Enligt födelse- och dopboken delade Sara och Anders fadderuppdraget med Ingrid's två yngre ogifta syskon. Salomon Linder 25 år och sedan fem år indelt soldat vid Kronobergs regemente, Allbo kompani, Fagerhults rote. En man så trogen att hans avsked som soldat skedde elva år efter indelningsverkets avskaffande. Till skillnad från sin bror gifter sig den tre år äldre system Anna. Med efternamnet Andersson lever hon troget med sin Nils Petter i Viggsjö, Agunnaryd, fram till slutet av 1930-talet. Salomon slutar sina dagar på samma plats några år innan systemen.

Sommaren 2021 tar en bilresa mellan Klaxåsen och Skorped cirka fem timmar. Vilken väg tog dopgästerna från Jämtland och vilka färdsätt användes hösten 1893? Jag hade hoppats att i lättillgängliga källor finna belägg för att det funnits en turbotåg att kliva ombord på någonstans mellan Handsjön och Överturingen. Den skulle passera länsgränsen, runda udden med kyrkan i Haverö stäva fram över Holmsjön och angöra Östavall. Därifrån tåg till Ånge. Här byte till norrgående tåg riktning Bräcke. År 1881 beslöt riksdagen att fortsätta bygga stambanan norrut från Bräcke. Sträckan Bräcke-Sollefteå öppnades i omgångar mellan 1883 och 1886. År 1887 påbörjades bygget av stambanans fortsättning norrut från närbelägna Långsele. Det valdes att inte bygga vidare norrut från Sollefteå som därmed inte blev en järnvägsknut utan en station på linjen mellan Långsele och Härnösand (Ådalsbanan). År 1889 stod banan klar fram till Anundsjö och två år senare öppnades sträckan Anundsjö-Vännäs. Skorped nåddes den 15 oktober 1889. Tre år och en vecka senare kramar och gratulerar Sara sin bror i Lännäs.

Alternativt fanns det transportmedel att tillgå på den allmänna landsvägen mellan Rätan och Östersund. Från Östersund tåg "bakkvägen" till Bräcke och vidare till Skorped. Kanske kortades landtransporten till Storsjöns sydligaste spets och därifrån fortsatt färd med ångbåt till Östersund. Provinsialläkaren Jakob Frithiof Gröndahl uppger i sina myndighetsrapporter att han några år tidigare nyttjat ångbåt för sina stadsresor. Oavsett färdväg var nog Klaxåsen Rätansbyn enklast. Endera användes apostlahästarna eller så fanns det nog någon att lifta med.

Jag tror att inte någon av de fyra faddrarna var närvarande vid dopet. Hur skulle det ha gått till att på kort tid få fram ett meddelande till Klaxåsen? Kom det ett brev som landade hos Emma Hermansson skolläraren Thures fru i Rätansbyn? Hur vidareförmedlade hon i så fall brevet över skogen till Helges faster Sara? Hade den sockeninterna logistiken utvecklats väl 18 år efter att den allmänna postgången börjat passera genom bygden? Ett telefonsamtal hade varit snabbt och enkelt. I det avseendet var dock Helge för tidigt ute. Enligt Östersundsposten den 30 september 1893 hade Rätans Telefonbolag fått sin anhållan beviljad att få upprätta telefonledning efter allmänna landsvägen mellan gästgiverierna i Åsarna och Rätan. Så kallade bilinjer inom socknen beviljades vid samma tillfälle. Jag spekulerar i att Sara och Anders hade uppskattat en uppfriskande båtresa och en förmodat nymodig tågresa.

Som småbarnsföräldrar på den tiden fick de nog ingen andhämtning från sina då tre små Ida, Anna och Olof. Fick då ingen åka tåg? Jag förutsätter att banvakten Anders fick sitt lystmäte av tågtrafik kanske redan med början när han flyttade. Från 22 juli 1882 trafikerades järnvägen mellan Östersund och gränsen mot Norge. Helges båda äldre syskon döptes i Mörsil. Vid Carl Amandus dop 7 december 1889, 42 dagar efter födseln, är de två dopvittnena inte några släktingar. När Emmy Martina döps, 69 dagar efter nedkomst, den 30 april 1891 finns två dopvittnen antecknade. En Emma Karlsson som jag misstänker är en bekant till familjen bosatt i Mörsil och en Sven Svensson från Klaxåsen. Det kan inte vara Emmys farfar för han avled nästan exakt två år innan dopet. Enligt Nils Sundkvists *"Boplatser och människor i sörbyarna i Rätan"* föll han som 63-åring av *"timmerlasset i en utförsbacke i Knättberget i Vitvattnet"* och ådrog sig skador som han avled av. Återstår Anders bror Sven. Månntro tog han sig en tur till Mörsil året innan han själv gifte sig. Om bröderna träffades kanske framtiden kom på tal. Hur som producerade Moran inte fler än en banvakt.